

rekening met het vermogen van kinderen om complexiteit aan te kunnen als ze naar voorstellingen kijken: er mogen gerust verschillende dingen tegelijk op het toneel gebeuren. En dan nog liefst in een stevig tempo.

Op een enigszins andere manier dan Eva Bal lijkt Johan De Smet sterk bezig met inleving en identificatie bij de jonge toeschouwer. Die nadruk op inleving en identificatie is iets wat Bal en De Smet gemeen hebben. Ze karakteriseert eigenlijk alle producties van De Kopergieterij tout court, net zoals de keuze voor cross-over om bepaalde dingen te vertellen. Puur teksttheater kan, maar De Smet en Bal grijpen met evenveel plezier naar dans of film. Dat al die voorstellingen veel meer zijn dan een bont allegaartje, mogen we uiteraard op de rekening van deze ervaren makers schrijven, maar ook op die van dramaturge Mieke Versyp, die vaak in de schaduw blijft. En we mogen zeker de rol van de muziek in het werk van De Smet en Bal niet vergeten.

Neem *Naar oom*, een creatie van Eva Bal tijdens de winter van het seizoen 2005-2006. In haar werk is muziek vaak de onderstroom, die allerlei emoties losweekt. In *Naar oom*, een voorstelling die zij baseerde op gesprekken met zwerfkinderen in Oost-Europa, ging het over de kracht om te overleven, over hun ruzies, angsten en verlangens. Die elementen werden vooral door de liedjes blootgelegd. Ook in *Love*, de voorstelling van Eva Bal en choreograaf Ives Thuwis — die deel uitmaakt van de artistieke kern van De Kopergieterij — die in maart 2009 in première ging, is dat het geval voor de emoties. Het hoofdpersonage Meisje raakt op een dag haar ouders gewoon kwijt, want ze hebben het te druk voor haar. De tragiek zit vooral in de speelse overdrijving van de zoektocht van Meisje naar een manier om goed om te gaan met de anderen in het weeshuis waar ze belandt. De liedjes zorgen voor een ironische noot, al gebeurt dat net iets te opzichtig. De manier waarop de schmierende directeur van het weeshuis ontdekt dat hij verantwoordelijk is voor Meisje, is een interessanter staaltje ironie.

Veel personages in het werk van Eva Bal zijn onderweg. Dat was niet anders in de voorstelling *De wanhopige verpletterende liefde van meneer Bert* (2007). Die meneer Bert is een dromer, iemand die een mateloos verlangen heeft. Daar staat De Lange Dunne Man tegenover, die gevangen blijft in zijn

[K] DE KOPERGIETERIJ. DE HARTSLAG VAN EEN GENTS JEUGDTHEATERHUIS

De hartslag van een kind is sneller dan die van een jongere. Het is belangrijk voor een jeugdtheatermaker om de vinger aan de pols te houden: niet alleen beseffen dat kinderen en jongeren een ander belevingspatroon hebben bij het kijken naar theater, maar ook dat de tijden voortdurend veranderen in dit deel van het theaterlandschap. In het Gentse jeugdtheaterhuis De Kopergieterij slagen ze daar al sinds vijftien jaar wonderwel in.

Het huis kwam er dankzij de jarenlange inspanningen van Eva Bal, de oermoeder van het Vlaamse jeugdtheater. In 1993 vond zij een artistieke thuishaven in een voormalig fabriekspand in Gent. Het werd De Kopergieterij, die in 1994 de deuren opende. Eva Bal is nog altijd als artistiek adviseur en als regisseur met haar eigen nest verbonden, maar in 2003 droeg ze de fakkel van artistiek leider over aan Johan De Smet. Dat was een logische beslissing, want De Smet speelde als kind en jongere meer dan tien jaar mee in verschillende producties van het Gentse Speeltheater. Wat Eva Bal hem meegaf in de theaterateliers, die nog altijd georganiseerd worden, hielp hem sterk. Het stelde hem in staat om zijn eigen theatertaal te ontwikkelen. Die houdt sterk

eigen angsten en aan controledwang lijdt. Niet de uitkomst van het verhaal was belangrijk — veel tekst bevatte de voorstelling trouwens niet —, maar wel de beleving van passie. En dat dan nog in een kleutervoorstelling. Goed trouwens dat De Kopergieterij aandacht voor de jongste theaterbezoekers blijft hebben, want voorstellingen voor die leeftijd zijn nogal schaars.

Het zijn zeker niet allemaal voorstellingen zoals ze te verwachten en te voorzien zijn in De Kopergieterij. Neem *Satijn en witte wijn* uit het seizoen 2007-2008. Eva Bal en Ives Thuwis baseerden zich daarvoor op de poëzie en het leven van de Nederlandse dichter Hans Lodeizen. De jongeren die de voorstelling droegen, kozen zelf gedichten uit zijn werk. Al ging het dan om tieners en was Lodeizen zelf een jonge twintiger toen hij zijn belangrijkste werk schreef, toch kon je merken dat ze zich herkenden in de eenzaamheid, de verloren liefdes, de liefdespijn en het verlangen in de poëzie van Lodeizen. De vreemde tristesse die feestjes kunnen hebben, hing over de voorstelling.

Of neem enkele markante producties van Johan De Smet. Tijdens het seizoen 2005-2006 maakte hij het onvolprezen *Panama*, samen met choreograaf Andreas Denk van het Nederlandse Hans Hof Ensemble. Met amper tekst creëerden ze een muzikale, dansante, aanstekelijke tocht van twee personages die op een dag een pakje thuisbezorgd krijgen waar muziek uitkomt. De twee sprokkelen geleidelijk hun vriendschap bij elkaar, zoals ze dat ook doen met alle attributen die ze op hun weg vinden. Met *Dallas* nam De Smet nog een groter risico: de verwijzing naar de televisieserie deed een hoog *camp*gehalte vermoeden, maar dat vermoeden werd niet bewaarheid. Het hoofdpersonage Matthieu, enig kind, moet aanzien hoe zijn vader als JR het themarestaurant Dallas uit de grond stamp, waarbij moeder en zoon de rollen van Sue Ellen en Bobby toebedeeld krijgen, om de klanten te verwennen. Heel interessant was natuurlijk het “theater in het theater”-element, omdat de acteurs zich door de vertroebelende relaties in het gezin beginnen te gedragen als de personages in de serie die ze naspelen. Memorabel was ook de locatievoorstelling *De legende van Woesterdam*, die Johan De Smet in de zomer van 2008 samen met Studio Orka maakte. Om de ontluikende liefde van het personage Elvira

aan de rand van een vijver te laten zien, terwijl ze blind blijft voor de liefdesbetuigingen van de parkwachter, wordt er een sonde uit de vijver opgeduikeld of is een echo van een verliefde kinderbuik te zien.

Johan De Smet krijgt de smaak te pakken om op locatie te werken. Nog in 2009 creëert hij, op live muziek van Sioen, *Solar City* in de Gentse wielertempel Het Kuipke. Het wordt een plek waar iedereen iemand anders blijkt te zijn dan men altijd had gedacht. Het is duidelijk dat de Gentse Kopergieterij de voorbije jaren uitgegroeid is tot een plek waar kinderen en jongeren als acteurs of als toeschouwers betrokken worden bij producties waarin, naast tekst, ook dans en muziek een volwaardige rol gekregen hebben. Die producties reizen meestal door verschillende landen, waardoor De Kopergieterij tot ver buiten de grenzen een begrip is. Laten we ook niet vergeten dat jonge makers als Joris Hessels, Jan Sobrie, Randi De Vlieghe en

De Kopergieterij, *Naar Oom*, 2005-2006,
Foto Phile Deprez.

Alexander Devriendt de voorbije seizoenen een markante rol speelden in het Gentse huis. De Kopergieterij maakt zeker niet altijd voorstellingen die behaaglijk zijn, maar ze maken de toeschouwer door de afwijzing van cynisme wel goedgehumtst, hoe snel of traag zijn hartslag ook is.

PAUL DEMETS

De Kopergieterij, Blekerijstraat 50, B-9000 Gent,
info@kopergieterij.be, www.kopergieterij.be.
